

Aan de gemeenteraad

IBAN NL02BNGH0285007076
KvK 09215649

Datum Onderwerp
28 april 2025 Motie Nieuw Renkums Peil

Beste raadsleden,

Op 28 september 2022 heeft u een motie aangenomen met de naam Nieuw Renkums Peil. Omdat een deel van de motie betrekking heeft op de zgn. 'stapeling van eisen' voor de woningbouw, is besloten de afhandeling van de motie af te laten hangen van een onderzoek hiernaar. Inmiddels is dit onderzoek afgerond en is duidelijk dat de resultaten van dit onderzoek geen consequenties hebben voor de afhandeling van deze motie.

In de motie draagt u ons op:

1. Inwoners en bedrijven actief te stimuleren om minder leidingwater te gebruiken.
2. A onderzoeken waar en hoe in gemeentelijk beleid kan worden opgenomen dat bij nieuwbouw 10m3 waterberging wordt aangelegd voor gebruik regenwater binnen- en buitenshuis.
B hetzelfde onderzoek maar dan voor grootschalige verbouw en watergebruik buiten.
3. Te onderzoeken of wateropslag onder sportvelden/pleinen ed te realiseren is voor het watergeven aan bomen en planten.

N.a.v. punt 1:

Uitgezocht zijn diverse maatregelen om voorlichting/bewustwording/informatieverstrekking gericht op het bereiken van drinkwaterbesparing. Een aantal van deze maatregelen vergen extra budget. Gezien de financiële situatie van de gemeente is besloten ons te richten op maatregelen die géén extra budget vergen. We richten ons op het beter benutten van bestaande maatregelen.

Dat betekent dat we:

- Aandacht voor dit onderwerp hebben op www.renkumverduurzaamtsamen.nl.
- Informatie over drinkwaterbesparing aanbieden tijdens de reguliere inzet van de KlimaatKeet.
- Informatie over drinkwaterbesparing aanbieden in de Energiewinkel in Renkum.

Uw brief van

Uw kenmerk

Behandeld door

Verzenddatum van deze brief

Ons kenmerk

M. (Manon) Wille

(026) 33 48 443

m.wille@renkum.nl

Bijlage

164764

1

- contact zoeken met de bedrijvencontactfunctionaris van de gemeente om de samenwerking rond informatieverstrekking via de nieuwsbrief aan de ondernemers te verbeteren.
- Af en toe een artikeltje plaatsen op de gemeentepagina over dit onderwerp.

n.a.v. punt 2:

Vastleggen van zowel het (verplicht) creëren van waterberging bij nieuwbouw als bij grootschalige verbouwingen/aanbouw kan via het opnemen ervan in de Omgevingsvisie (Voorzien voor de 2^e helft van 2026).

Na opneming in de Omgevingsvisie en vertaling ervan in tactisch en operationeel beleid (Omgevingsplan) kan deze verplichting opgelegd worden via vergunningverlening (publiekrechtelijk spoor).

Ook via onderhandelingen over de SOK (Samenwerkingsovereenkomst, in geval van nieuwbouw) met een ontwikkelaar kan realisatie van waterberging bij nieuwbouw afgesproken worden (privaatrechtelijk spoor). Op het moment dat dit beleidsmatig in de Omgevingsvisie is vastgelegd, staat de gemeente sterker in de onderhandelingen.

Hoewel het (verplicht) creëren van waterberging bij nieuwbouw een extra eis is en er juist een versnelling van (betaalbare) woningbouw moet plaatsvinden, is het inzetten op vermindering van drinkwatergebruik voor laagwaardige toepassingen toekomstgericht. Bij ongewijzigd beleid kan een drinkwateraansluiting op termijn eenzelfde probleem gaan vormen als netcongestie op dit moment.

Kosten van een dergelijke wateropslag zijn ongeveer €3.000-€6.000 per woning (prijspeil 2024).

Als het systeem geschikt moet zijn voor persoonlijke hygiëne (douche en bad) zijn de kosten per woning iets hoger €4.500-€9.000 (bron: Bouwtafel Drinkwaterzuinige wijken).

In de bestaande situatie (verbouw/aanbouw) zullen de kosten aan de onderkant van de range €3.000-€6.000 liggen, omdat er geen leidingwerk in de woning zal worden aangepast en het opgeslagen regenwater vooral voor beregening van de tuin en de buitenkraan gebruikt zal worden.

n.a.v. punt 3:

De kosten hiervan zijn erg hoog en de baten vallen erg tegen. Incidenteel is dit wellicht een interessante oplossing, maar structureel is dit ook ecologisch gezien niet de beste oplossing. Het levert meer op (in termen van ecologische en gezondheidsbaten) om te investeren in groen met een goede groeiplaats die tegen een (droogte-)stootje kan.

Wij zullen dit dan ook niet verder uitwerken.

Voor details over de uitwerking van de motie verwijzen wij u naar de bijlage.

Met vriendelijke groet,

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN RENKUM

de secretaris,

de burgemeester,

M.J.J. (Marcel) Wagener

A.M.J. (Agnes) Schaap

Onderwerp

Motie Nieuw Renkums Peil

Datum

28 april 2025

Ons kenmerk

164764

Pagina

2 van 2

Motie Nieuw Renkums Peil

0 Inleiding

In de raadsvergadering van 28 september 2022 is de motie 'Nieuw Renkums Peil' aangenomen.

Raad 28 september 2022

Motie vreemd is aangenomen met 18 stemmen voor (GL, D66, PvdA Omzien naar elkaar, GB, CDA, Fractie John Bartels) en 3 stemmen tegen (VVD).

Omzien naar elkaar

Motie vreemd aan de orde van de dag

Nieuw Renkums Peil

De raad van de gemeente Renkum, in vergadering bijeen op 28 september 2022.

Constaterende dat:

- We wederom te maken hebben met een hete droge zomer en dat de door ons zo gekoesterde natuur onder de droogte lijdt, met alle gevolgen van dien.
- Het KNMI al een jaar of tien met enige regelmaat aangeeft dat we te maken krijgen met perioden van extreme neerslag.
- Landelijk en ook plaatselijk duidelijk is geworden dat er iets aan ons overmatig watergebruik moet worden gedaan en – het gevolg daarvan – onttrekking van grondwater voor drinkwater moet verminderen en het grondwaterpeil moet omhoog.
- Op 29 mei 2022 op Radio 1 een item was met de titel "De natuur heeft grondwater hard nodig".
- Op 27 juni 2022 in het Financieel Dagblad een artikel stond met de titel "Nederland heeft nu al te weinig drinkwater" waarvan de strekking was dat Vitens in Twente en de Achterhoek al nieuwe aansluitingen weigert.
- Dat Nieuwsuur op 4 augustus 2022 een item uitzendt met de titel "Doorspoelen met regen en zeewater zoet maken, want 'watertekort wordt nijpend'".
- Dat Follow The Money op 4 augustus 2022 in vier artikelen aspecten van het watergebruik aan de orde stelt. En waarin waterspecialist Alex Heikman, zegt: "Als we nu niet vooruit denken, moeten we later te veel doen in te korte tijd."
- In de uitzending van EenVandaag d.d. 15 augustus 2022 de Gemeente Renkum een grote rol was toebedeeld in negatieve zin: de droogtevalleken, de natuurschade en de kartonfabriek Parenco die tot de grootste grondwaterverbruikers van Nederland behoort.
- Gemeente Renkum de afgelopen jaren, meest langs wegen, veel infiltratievoorzieningen voor overvloedig regenwater (wadi's) heeft aangelegd.
- Eerder in Wallonië maar onlangs ook in Vlaanderen regenwateropvang en hergebruik bij nieuwbouw of grondige renovatie van een woning, verplicht is.

Overwegende dat

- Op 8 september 2020 zijn aan het college schriftelijke raadvragen ten aanzien van 'Hergebruik water bij nieuwbouw'. Die zijn op 30 oktober 2020 beantwoord.

- Het college reageerde op vraag 5 met de constatering dat een grijswater systeem verankerd in het gemeentebestuur zou moeten zijn, en dat dit tot op heden niet het geval is.
- Het college antwoordt op vraag 4 in deze vragen met: "Ook kan de aanleg van een systeem voor het gebruik van regenwater voorgeschreven worden in omgevingsvergunning voor bouwen. Dit kan echter pas nadat dit voorschrift in gemeentelijk beleid is vastgelegd dat Renkum wil dat er in nieuwbouwwoningen en bij ingrijpende verbouw een systeem wordt aangelegd om regenwater en/of huishoudwater te kunnen gebruiken."

- Schoon leidingwater nog te veel wordt verspild. Dat de heer Van der Velden van VEWIN in de eerder genoemde uitzending van EenVandaag hergebruik van water cq grijswatercircuits in woningen bepleit. Letterlijk: "Wij pleiten ervoor het bouwbesluit voor woningen aan te passen, zodat het denkbaar is dat je verschillende systemen kan benutten, waardoor bijvoorbeeld een mindere kwaliteit van water gebruikt kan worden voor activiteiten die niet die hoogwaardigheid (van drinkwater nodig hebben)." Hij voorspelt dat als er geen actie wordt ondernomen, in 2030 ons watergebruik onhoudbaar is en de natuur desastreuze watertekort ondervindt. Dit pleidooi werd
- Leidingwater (dus schoon drinkwater) op korte termijn beduidend duurder zal worden
- Regenwater goed te benutten is voor allerlei gebruik in het huishouden, zoals het doorspoelen van de wc, de auto te wassen en het besproeien van de tuin
- Een regenwatervoorraad van minimaal tien kubieke meter voldoende is voor een normale eengezinswoning met tuin.

Draagt het college op

1. Inwoners en bedrijven actief te stimuleren om minder leidingwater te gebruiken
2. A. Te onderzoeken waar en hoe in gemeentelijk beleid opgenomen kan worden dat bij nieuwbouw in een regenwateropslag van minimaal tien kubieke meter wordt voorzien, als ook het gebruik ervan voor toilet, beregning tuin en wasmachine, zodat er minder schoon leidingwater wordt verspild. En de gemeenteraad voor 1 juni 2023 hiervan op de hoogte te brengen;
B. Te onderzoeken waar en hoe in gemeentelijk beleid opgenomen kan worden dat bij grote verbouw en aanbouw in een regenwateropslag van tenminste tien kubieke meter wordt voorzien, minimaal voor gebruik van buitenkraan en beregning tuin en optioneel voor ander gebruik, zodat er minder schoon leidingwater wordt verspild. En de gemeenteraad voor 1 juni 2023 hiervan op de hoogte te brengen;
3. Als gemeente, naast de aanleg van wadi's, te onderzoeken of regenwateropslag in bassins onder bijvoorbeeld pleinen, verharde sportvelden en dergelijke mogelijk is, waaruit in droge tijden bomen, perken en plantenbakken van water kunnen worden voorzien. Een en ander in termen van investering, baten en in relatie tot de ecologische voordelen.

En gaat over tot de orde van de dag.

Fractie GroenLinks
Fractie D66
Fractie PvdA
Fractie Omzien naar Elkaar (Yvonne Litjens)

Het dictum van de motie luidt:

Draagt het college op

1. Inwoners en bedrijven actief te stimuleren om minder leidingwater te gebruiken
2. A. Te onderzoeken waar en hoe in gemeentelijk beleid opgenomen kan worden dat bij nieuwbouw in een regenwateropslag van minimaal tien kubieke meter wordt voorzien, als ook het gebruik ervan voor toilet, beregning tuin en wasmachine, zodat er minder schoon leidingwater wordt verspild. En de gemeenteraad voor 1 juni 2023 hiervan op de hoogte te brengen;
B. Te onderzoeken waar en hoe in gemeentelijk beleid opgenomen kan worden dat bij grote verbouw en aanbouw in een regenwateropslag van tenminste tien kubieke meter wordt voorzien, minimaal voor gebruik van buitenkraan en beregning tuin en optioneel voor ander gebruik, zodat er minder schoon leidingwater wordt verspild. En de gemeenteraad voor 1 juni 2023 hiervan op de hoogte te brengen;
3. Als gemeente, naast de aanleg van wadi's, te onderzoeken of regenwateropslag in bassins onder bijvoorbeeld pleinen, verharde sportvelden en dergelijke mogelijk is, waaruit in droge tijden bomen, perken en plantenbakken van water kunnen worden voorzien. Een en ander in termen van investering, baten en in relatie tot de ecologische voordelen.

1 Inwoners en bedrijven actief te stimuleren om minder leidingwater te gebruiken

Om uitvoering te geven aan punt 1 van de motie zijn verschillende opties – allen gericht op voorlichting/bewustwording/informatieverstrekking gericht op het bereiken van een gedragsverandering (drinkwaterbesparing). In onderstaande tabel zijn een aantal voorbeelden verzameld, met daarachter een grove schatting van het aantal uren dat met uitvoering gemoeid zal zijn en van het benodigd budget.

Nr	omschrijving	Benodigde uren 2025	Benodigd budget 2025
1	Aandacht op www.renkumverduurzaamtsamen.nl	20	-
2	Aandacht tijdens reguliere inzet KlimaatKeet (te combineren met 5/6 en 7/8)	-	-
3	Extra inzet KlimaatKeet	-	€400 per dagdeel
4	Gebruik maken van locatie Energiewinkel binnen bestaande openingstijden	-	-
5	Verzamelen en reproduceren van bestaand flyermateriaal van Vitens	20	€1000,-
6	Ontwikkelen en reproduceren Renkumse flyer	40	€5000,-
7	Aanschaf douchezandlopers/douchecoaches	5	(€1-€3 per stuk (afhankelijk van kwaliteit) (plm 150)) => € 500
8	Aanschaf kraanbegrenzers	5	(€4 per set (plm 150)) => €750
9	Contact bedrijvencontactfunctionaris over publicatie/verspreiding artikel in nieuwsbrief of flyer over drinkwatergebruik	5	
10	Artikel in Rijn & Veluwe (halve pagina)	10	€1000
11	Artikeltjes in de krant/gemeentepagina (deel uitmakend van 'serie' over allerlei duurzaamheidsmaatregelen (2 stukjes over drinkwater per jaar)	10	
12	Extra acties tijdens bv Dag van het water of Klimaatweek	5 per actie	€1000 per actie
totaal		150	€10.000

Genoemde uren en bedragen zijn een zeer grove schatting, waarbij rekening gehouden moet worden met forse afwijkingen. Daarom is het 'berekende' totaal ook geen kloppende optelsom der delen, maar gebruikt om aan te geven dat er allerlei zaken uitgevoerd kunnen worden, mits er tijd en geld aan besteed wordt. Orde van grootte hiervoor is €10.000 en 150 uur.

Deze 150 uur is niet zomaar beschikbaar. Er zal dus ook gewerkt moeten worden aan het aantrekken en betalen van uitvoeringscapaciteit (geen beleidsmedewerker, maar een projectmedewerker oid).

Met de genoemde maatregelen is het de vraag of voldaan wordt aan de vraag van de motie: *actief stimuleren* om minder leidingwater te gebruiken. Andere maatregelen dan genoemde zijn echter nog niet bekend, noch in den lande, noch in Renkum en omgeving.

Wél willen we zoveel mogelijk aansluiten bij de strategie van het Nationaal Plan van Aanpak Drinkwaterbesparing ([Drinkwaterbesparing is brede maatschappelijke opgave; nationaal plan van aanpak gepubliceerd - Vewin](#)). In deze strategie wordt zoveel mogelijk gefocussed op bovenstaande maatregelen. De maatregelen in dit Nationaal Plan van Aanpak worden vooral gericht op toiletgebruik, douchen en wasmachines (grootste watergebruikers).

2 10 m3 regenwateropslag tbv bijvoorbeeld toiletspoeling, buitenkraan en wasmachine

2.1 Onderzoek wáár en hoe waterberging van 10 m3 bij nieuwbouw in beleid kan worden opgenomen zodat het kan worden verplicht

Een waterberging van een flinke omvang kan in sommige gevallen zinvol zijn. We denken dan in eerste instantie aan grondgebonden woningen. De regenwateropbrengst van meergezinswoningen zal niet altijd voldoende zijn om 10m3 water per woning te kunnen vullen.

Vastlegging van dit gegeven kan op strategisch niveau in de Omgevingsvisie. In de loop van 2026 wordt de Omgevingsvisie geupdated en zou er een uitspraak van algemene aard kunnen worden opgenomen.

Het is echter belangrijk deze uitspraak van algemene aard te specificeren in een omgevingsprogramma (tactisch beleid), zodat er ook uitvoering aan gekoppeld kan worden. Renkum beschikt nog niet over een 'Programma Water'. Het tactisch beleid op het gebied van Water en Riolering ligt nu vast in het Beheerplan Water&Riolering. Hierin zou een dergelijk beleidsuitgangspunt vastgelegd kunnen worden. Een nieuw Beheerplan Water&Riolering wordt na 2026 voorzien.

In het Omgevingsplan kan (bijvoorbeeld voor een aantal gebieden) een verplichting worden opgenomen (gebaseerd op beleidsuitgangspunten) zodat bij de vergunningverlening (Omgevingsvergunning voor Bouwen) waterberging als vergunningseis kan worden opgenomen.

Voor nieuwbouwwontwikkelingen door een ontwikkelaar zou kunnen worden afgesproken in de SOK dat er wateropslag per woning moet worden gerealiseerd. Als in beleid is vastgelegd dat 10m3 waterberging per (grondgebonden) woning verplicht is, staat de gemeente sterker in de onderhandelingen.

In verband met 'stapeling van eisen' in relatie tot het realiseren van betaalbare woningen moet de wenselijkheid hiervan goed afgewogen worden. Elke extra eis ten opzichte van het reeds wettelijk verplichte maakt de realisatie van woningen kostbaarder.

Kosten van een dergelijke wateropslag zijn ongeveer €3.000-€6.000 per woning (prijsspeil 2024). Als het systeem geschikt moet zijn voor persoonlijke hygiëne (douche en bad) zijn de kosten per woning iets hoger (€4.500-€9.000) (bron: Bouwtafel Drinkwaterzuinige wijken).

2.2 Onderzoek wáár en hoe waterberging van 10 m3 bij grote verbouw en aanbouw gerealiseerd kan worden

Ook dit kan in de vergunningverlening (Omgevingsvergunning voor Bouwen) als vergunningseis worden opgenomen, mits dit beleidsmatig is vastgelegd. Een uitzondering wordt uiteraard gevormd door verbouw en aanbouw die vergunningvrij kan worden gerealiseerd.

Beleidsmatig kan dit vastgelegd worden in bijvoorbeeld de Omgevingsvisie (die in 2026 geactualiseerd wordt) of in een bij de Omgevingsvisie te ontwikkelen programma. Concrete aanwijzingen voor het tot stand komen van een programma in Renkum zijn er nog niet (uitz. Programma Warmte). Veel tactisch beleid op het gebied van Water ligt nu vast in het Beheerplan Water&Riolering, waarvan een update na 2026 wordt voorzien.

Kosten voor een waterberging van 10 m³ zullen aan de onderkant van de range €3.000-€6.000 liggen, omdat er geen leidingwerk in de woning zal worden aangepast en het opgeslagen regenwater vooral voor beregening van de tuin en de buitenkraan gebruikt zal worden.

3 Realisatie regenwateropslag in bassins tbv bomen, perken en plantenbakken

Investeringskosten

Als er een reconstructie van de openbare ruimte gepland staat, kan overwogen worden om in het werk realisatie van (ondergrondse?) regenwateropslag mee te nemen.

Kosten hiervoor hangen heel erg van de lokale situatie in het project af. Hoe groot kan het te realiseren bassin zijn? Over welke afstand moet afgekoppeld regenwater getransporteerd worden? Wat voor soort filterinstallatie moet toegepast worden?

Deze informatie in acht nemend, zijn de geschatte kosten voor aanleg van een dergelijk bassin: €1.800 per m³ (gebaseerd op de kosten voor een betonnen infiltratievoorziening) +

Kosten voor het waterdicht maken van de kelder +

Kosten voor filtervoorziening, mangat-voor toegankelijkheid bij onderhoud, eventueel pomp etc.

Een nieuw te bouwen waterkelder van 200 m² kost al gauw een half miljoen euro.

In Apeldoorn zijn in 2021 cisternes aangelegd van 200 m³ in de zgn. Klimaatstraat. Het is niet gelukt de kosten hiervan in beeld te krijgen.

In de markt is het mogelijk opslagtanks inclusief aanvullende voorzieningen aan te schaffen. Deze voorzieningen zijn echter niet geschikt voor het bewaren van water afkomstig van wegen en kunnen alleen ingezet worden voor regenwater afkomstig van een dak. Doordat regenwater afkomstig van een dak minder verontreinigd is, zijn minder aanvullende voorzieningen nodig. Kosten voor een dergelijke voorziening (bijvoorbeeld te realiseren nabij de nieuwe gemeentewerf) bedragen in de orde van grootte van een ton. Grootte van de voorziening is afhankelijk van het af te koppelen dakoppervlak.

Om het totale neerslagtekort (plm 100 mm per jaar) op een derde van het groenoppervlak van de centrumgebieden (total 6,7 ha) op te lossen door berekening, is een opslag van 6.666 m³ nodig. Dat zijn 33 'Apeldoorncisternes'. (voor 10% van het groenoppervlak van alle bebouwde kommen is bijna 85.000 m³ nodig; 425 'Apeldoorncisternes')

Uiteraard is ook minder te realiseren om bijvoorbeeld alleen jonge bomen en plantenbakken van water te voorzien. We moeten in dat geval de waterbehoefte van het groen dus prioriteren. We kunnen er bijvoorbeeld voor kiezen dit water alleen in te zetten voor het begieten van de plantenbakken (daar wordt nu drinkwater bij ingezet). Of we kunnen ook de net aangeplante bomen bewateren (in plaats van Rijnwater). Het water geven van oudere (reeds aangeslagen) bomen is niet zinvol. Zij hebben meer baat bij een goede groeiplaats bij aanplant. Er zijn systemen op de markt om water te bufferen op de plaats van de boom zelf. Gerekend moet dan worden met een investering van 5k of meer per boom.

Beheerkosten

Investeringskosten van dergelijke voorzieningen voor regenwateropslag in de openbare ruimte zijn hiervoor op hoofdlijnen in beeld gebracht. Deze voorzieningen vereisen echter ook Beheer en onderhoud (inspecties, klein onderhoud, reparaties, t.z.t. vervanging). Het ligt voor de hand dit mee te nemen bij het beheer van het team Water&Riolering. Kosten hiervoor worden geschat op €5.000 per jaar voor een opslagvoorziening van 200 m³.

Baten

De financiële baten van deze investering zijn vooral te vinden in de verminderde inboet van jonge bomen. Dit is moeilijk in geld uit te drukken, omdat jonge bomen nu ook al van water worden

voorzien om inboet zoveel mogelijk te voorkomen. Meestal worden deze kosten al opgenomen in de opdracht aan de poter van de bomen.

De kosten voor de tankwagens met Rijnwater vervallen, omdat water uit de cisternes dan een vervanging van rivierwater is. Naast besparing van kosten voor het halen van water in de rivier, levert dit wellicht een besparing op het aantal transportkilometers en dus een kleine reductie van de CO₂-uitstoot. Afhankelijk van de locatie van de opslag komen hier echter andere transportkilometers voor terug. Verder zijn er andere baten in de vorm van een groener centrum te verwachten.

Ecologische voor- en nadelen

Grootste voordeel van deze inzet is dat plantenbakken en het jonge stedelijk groen dat na aanleg nog moet aanslaan, minder te leiden zal hebben van verdroging, omdat de kwaliteit van het water naar verwachting beter is dan het Rijnwater in tijden van droogte. Het Rijnwater heeft in droge perioden een hoog zoutgehalte.

Plantenbakken zijn echter niet de meest interessante biodiverse elementen van ons groen. Voor groenvakken en bomen zal de maatregel extra menselijk handelen met CO₂ uitstoot tot gevolg hebben. Deze CO₂ is de oorzaak van de klimaatverandering waarop we willen reageren. Water opslaan en distribueren zijn maatregelen die van de aanname uitgaat dat we de situatie kunnen beheersen en handhaven. Het is echter zeer onzeker of dit de juiste strategie is. Er zullen meer ecologische- en gezondheidsbaten komen als we investeren in groen met een groeiplaats dat tegen een (droogte-)stootje kan.

Een nadeel kan zijn dat het afgekoppelde wegwater met enkele verontreinigingen verspreid wordt over het groengebied in plaats van geconcentreerde 'neerslag' van vervuilende stoffen op de bodem van de infiltratievoorziening.

Alternatief?

De gemeente Renkum zet nu bij het afkoppelen in op infiltratie, zodat de grondwatervoorraad steeds wordt aangevuld. In plaats van (deels) stoppen met deze aanvulling en in plaats daarvan water opslaan in een (betonnen) opslag, kunnen we de bodem als 'opslag' zien en een aantal pulsen aanleggen om opgepompt grondwater te kunnen inzetten voor het water geven van groen.